

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Ieteikums Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku”

(COM(2019) 652 final)

(2020/C 120/02)

Ziņotājs: **Petr ZAHRADNÍK**

Apspriešanās	Eiropas Komisija, 6.2.2020.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pants
Atbildīgā specializēta nodaļa	Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	4.2.2020.
Pieņemts plenārsesijā	19.2.2020.
Plenārsesija Nr.	550
Balsojuma rezultāts (par/pre/atturas)	129/10/17

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK ar bažām atzīmē, ka eurozonas ekonomikā vērojama lejupslīde un bezdarba līmeņa pazemināšanās pakāpeniski apstājas, un šos fenomenus pavada aizvien vairāk riska faktoru, kuri ietekmē ekonomikas sniegumu.

1.2. Tomēr EESK uzskata, ka ES un eurozonas ekonomikas turpmākās paradigmas pamatelements ir Eiropas zaļais kurss, kas var kļūt par sākumu fundamentālām pārmaiņām un pagrieziena punktu. Daudz kas būs atkarīgs no tā, kā šīs pārmaiņas tiks pārvarētas: ja tās norisināsies sekmīgi, tās var Eiropu pārvirzīt uz priekšu gan ekonomiskā, gan sociālā aspektā; pretējā gadījumā to neveiksme varētu nopietni apdraudēt visas ES integritāti.

1.3. Svarīgs ekonomiskās attīstības rādītājs – gan tradicionālā, gan jauno, proti, Eiropas zaļā kursa, elementu perspektīvā – ir ilgstošā ģeogrāfiskā nevienlīdzība un atšķirības Eiropas Savienības iekšienē, kuras joprojām saglabājas, neraugoties uz relatīvi veiksmīgo konvergenci dažu pēdējo gadu laikā.

1.4. Tā kā konverģences procesam ir jāpalīdz un tas jāpaātrina, EESK atbalsta viedokli, ka Eiropas zaļais kurss varētu būt platforma Eiropas kopīgās pievienotās vērtības veicināšanai.

1.5. EESK norāda, ka, neraugoties uz pastāvīgiem riska faktoriem, it īpaši dažās dalībvalstīs, eurozonas finanšu sektora stāvoklis, stabilitāte un darbība ir uzlabojušies.

1.6. EESK ir pārliecināta, ka strukturālās reformas un ieguldījumi, kas saistīti ar Eiropas zaļā kursa īstenošanu, varētu ievērojami veicināt eurozonas ekonomisko labklājību, arī tajās dalībvalstīs, kuru izaugsmes potenciāls pašlaik ir zemāks par vidējo. Šādi varētu veicināt konvergenci eurozonā un Eiropas Savienībā kopumā.

1.7. EESK uzsver, ka Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanai būs vajadzīgs ievērojams finansējuma apjoms, kas līdz šim nav pilnībā nodrošināts. Konkrēti, komiteja pauž bažas par Taisnīgas pārkārtošanās fondam un ar to saistītajam mehānismam paredzētā finansējuma nepietiekamību. Būs jāpiesaista valstu publiskie un privātie resursi un jāizveido atbilstīgs mehānisms, lai šie resursi tiktu novirzīti zaļā kursa mērķiem.

1.8. EESK uzsver, ka, it īpaši ņemot vērā gaidāmo ekonomikas palēnināšanos, arī turpmāk būs vajadzīga piesardzīgi agresīva fiskālā politika. Vienlaikus jānodrošina līdzsvarota kombinācija starp ekonomikas politiku un pilāriem, uz kuriem balstās EMS. Šos mērķus palīdzētu sasniegt tā dēvētā "zelta likuma" pieņemšana attiecībā uz publiskajiem ieguldījumiem.

1.9. EESK iesaka lielāku uzmanību pievērst nodokļu sistēmas pielāgošanai turpmākajām vajadzībām, lai veicinātu videi draudzīgāku patērētāju un ražotāju rīcību un nodrošinātu taisnīgu nodokļu uzlikšanu ar mērķi nepieļaut ienākumu un turības līmeņa atšķirību padziļināšanos, un ar tiesību aktos noteiktām prasībām novērst krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu.

1.10. EESK uzsver, ka laikā, kad strauji vairojas jauni finanšu platformu veidi, ir pareizi jālīdzsvaro finanšu inovācijas attīstība un noteikumu pieņemšana par finanšu tirgus uzraudzību un regulēšanu. Komiteja norāda, ka ir ļoti svarīgi nodrošināt finanšu tirgus stabilitāti. Šajā saistībā komiteja ir vairākkārt norādījusi uz kavēšanos to būtisko elementu īstenošanā, kuri ir svarīgi finanšu savienības izveides pabeigšanā.

2. Konteksts

2.1. Eurozonas ekonomikas izaugsme palēninās, bezdarbs vairs nesamazinās, un, neraugoties uz mērenu izaugsmi, inflācija joprojām ir zema un atrodas zem inflācijas mērķa.

2.2. 2020. gada perspektīvas liecina par riska faktoru skaita palielināšanos un no tās izrietošo nenoteiktību. Šie riski var izraisīt ilgāku periodu, kurā būs raksturīga vāja izaugsme, zema inflācija, mazs algu pieaugums un pieaugoša ienākumu nevienlīdzība turpmākajos gados, ja vien netiks ievērojami palielinātas investīcijas, it īpaši augstas produktivitātes nozarēs, kurās eurozona un ES ir konkurētspējīgas pasaules mērogā.

2.3. Neraugoties uz labvēlīgiem darba tirgus apstākļiem, reālās algas 2018. un 2019. gadā palielinājās tikai lēni un pieticīgi par mazāk nekā 1 %, un šis pieaugums, tāpat kā iepriekš, ir ļoti neviendabīgs, un labklājības sadalījums ir nelīdzsvarots. Daudzos gadījumos algu nevienlīdzība ir pat palielinājusies, un dažās valstīs reālās algas joprojām ir zemākas nekā pirms desmit gadiem. Tas vairo nabadzīgu strādājošo rindas – cilvēkus, kuriem, neraugoties uz darba esamību, ir grūti pārvarēt nabadzības sliekšni vai kuriem draud sociālā atstumtība. Ir svarīgi palielināt reālās algas un samazināt nabadzību, lai paaugstinātu dzīves līmeni un veicinātu privāto patēriņu, kas labvēlīgi ietekmē ražošanu un izaugsmi.

2.4. Lielais tekošā konta pārpalikums ir samazinājies, un plaisa starp dalībvalstīm ar deficītu un dalībvalstīm ar pārpalikumu ir nedaudz samazinājies, galvenokārt ārējā pieprasījuma samazināšanās dēļ. Tomēr dažām dalībvalstīm joprojām ir pārmērīgi pārpalikumi. Pasākumi to samazināšanai – saistībā ar ieguldījumiem un algām – palīdzētu uzlabot vājo izaugsmi eurozonā.

2.5. Eiropas zaļais kurss ir pilnīgi jauns elements; tas tiek uztverts kā ilgtermiņa iespēja, kas jau īstermiņā varētu ietekmēt ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi. Tomēr īstermiņā un vidējā termiņā tas būs saistīts ar milzīgām finanšu izmaksām. Ārkārtīgi svarīgi būs arī ierosinātie jaunie instrumenti: Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plāns un Taisnīgas pārkārtošanās fonds.

2.6. Eurozonas ekonomikas attīstības asimetrija joprojām ir problēma, jo vēl arvien ir jūtama gan iepriekšējās ekonomikas krīzes dziļā ietekme, gan individuālu dalībvalstu ekonomikas atšķirīgās strukturālās problēmas, kas neļauj pilnībā izmantot katras dalībvalsts ekonomisko potenciālu. Šīs atšķirības izpaužas arī kā nopietnas sociālās sekas, it īpaši kā pastāvīga nabadzība un sociālā atstumtība. Lai gan, salīdzinot ar 2012. gadu, šo problēmu skarto cilvēku skaits šobrīd ir samazinājies par aptuveni pieciem miljoniem, EESK uzdod joprojām pamatotu jautājumu, vai, ņemot vērā gaidāmo ekonomikas lejupslīdi, pastāv risks, ka šī situācija atkārtosies, un vai ES un dalībvalstis tagad ir labāk sagatavotas šiem draudiem.

2.7. Finanšu sektora stāvoklis, stabilitāte un darbība eurozonā kopš krīzes ir ievērojami uzlabojušies, tomēr riski joprojām pastāv, un joprojām ir vājās vietas, kuras nav pilnībā izlabotas, it īpaši dažu valstu finanšu sistēmās.

3. Vispārīgas piezīmes

3.1. EESK norāda: lai arī eurozonā joprojām turpinās ekonomikas izaugsmes posms, tā sāk vājināties. Šajā posmā ir svarīgi atzīt, ka EMS pamatā ir monetārais un finanšu pīlārs, ekonomikas pīlārs, sociālais pīlārs un politiskais pīlārs. Tāpat kā iepriekšējos atzinumos⁽¹⁾, EESK iesaka nodrošināt minēto pīlāru līdzsvaru; šā līdzsvara neievērošana vai izjaukšana varētu novest pie bistamām atšķirībām.

3.2. Tomēr EESK uzskata, ka Eiropas zaļo kursu var uzskatīt par būtisku parametru nepieciešamo strukturālo reformu īstenošanai un ar tām saistīto ieguldījumu veikšanai. Eiropas zaļā kursa un strukturālo reformu simbioze, ievērojot ANO ilgtspējīgas attīstības mērķus un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principus, var ievērojami uzlabot ilgtermiņa ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes priekšnoteikumus un novērst negatīvu ārējo sociālo ietekmi un ietekmi uz vidi, kā arī dažas citas tirgus nepilnības.

3.3. EESK uzskata, ka šīs reformas ir īpaši svarīgas tām dalībvalstīm, kuru izaugsmes potenciāls ir krietni zemāks par eurozonas vidējo rādītāju. Stabili un mērķorientēti ieguldījumi produktīvās nozarēs ļaus tām turpmākajos desmit gados pārvarēt šo plaisu.

3.4. EESK uzsver: nedrīkst aizmirst, ka bez atbilstošiem un ilgtspējīgiem ieguldījumiem eurozonā draud iestāties ilgāks periods ar zemu izaugsmes un ražīguma potenciālu, zemām algām, pieaugošu nevienlīdzību un neprognozējamu inflāciju.

3.5. EESK norāda, ka nākamajā periodā eurozonai būs jāizrāda lielāka atbildība un jutīgums attiecībā uz ekonomikas ietekmi uz klimata pārmaiņām. Klimata pārmaiņu apjoms un intensitāte pašlaik ir viens no pasaulē nozīmīgākajiem zināmajiem un vispāratzītajiem sistēmiskajiem riskiem.

3.6. EESK uzskata, ka 2020. gads, ļoti iespējams, būs pagrieziena punkts, kurā ekonomikas paradigmas maiņa novedīs pie vides kritēriju integrēšanas ar tirgu saistītu lēmumu pieņemšanā. Tam būs tālejošas sekas arī pēc 2020. gada. Šis pagrieziena punkts tiek uzskatīts par būtisku ne tikai attiecībā uz ekonomikas sistēmas darbību, bet arī attiecībā uz to, kādi ekonomikas politikas rezultāti tiek gaidīti. EESK brīdina, ka šā izšķirošā posma neveiksmīga pārvaldība varētu ārkārtīgi postoši ietekmēt visu ES projektu. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai šajā jomā tiktu panākts visu iesaistīto pušu konsenss: gan, piemēram, starp Eiropas Komisiju un dalībvalstīm, gan pašu dalībvalstu starpā. Turklāt jāņem vērā ievērojamās reģionālās atšķirības, dažādu pilsoniskās sabiedrības grupu atšķirīgās intereses utt.

3.7. Tādēļ EESK uzskata, ka Eiropas zaļais kurss un galvenie tā īstenošanas instrumenti – it īpaši ilgtspējīgas Eiropas investīciju plāns un Taisnīgas pārkārtošanās fonds – ir iespēja reaģēt uz pašreizējām problēmām un vajadzībām; tā īstenošana būs svarīgs pārbaudījums, kurā noskaidrosies, vai eurozonas dalībvalstu un visas ES intereses saskan. Šajā saistībā dalībvalstīm ir ne tikai jāaizstāv savas vajadzības, bet arī jārespektē citu dalībvalstu vajadzības un jāmeklē kopēja nostāja, kas nāktu par labu visiem. Turklāt jāņem vērā ietekme uz atsevišķām sabiedrības grupām, tostarp jānodrošina klimata politikas izmaksu un ieguvumu taisnīga sadale starp dalībvalstīm un to iekšienē.

3.8. EESK vērs uzmanību uz to, ka ES budžetā pieejamie kopējie resursi neapšaubāmi ir pilnīgi nepietiekami, lai pārvarētu milzīgo izaicinājumu, kas saistīts ar Eiropas zaļo kursu. Tādēļ ir noteikti jāmeklē jauns kopīgo ES stratēģisko vajadzību finansēšanas satvars, kas šajā procesā iesaistītu arī valstu publiskos un privātos līdzekļus. EESK piebilst, ka ir iespēja šos resursus piešķirt ne tikai "zaļiem sektoriem", bet arī citām jomām, kas var sniegt būtisku ieguldījumu Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanā, piemēram, digitālajai pārveidei, tīklu nozaru attīstībai un viedai un ilgtspējīgai transporta infrastruktūrai.

⁽¹⁾ OV C 47, 11.2.2020., 106. lpp.; OV C 353, 18.10.2019., 32. lpp.

3.9. EESK uzskata, ka ir svarīgi nākamajos desmit gados precīzi koordinēt gan eurozonas, gan visas ES ieguldījumu stratēģijas un ievērot visu attiecīgo ieinteresēto personu intereses. Sākot ar 2021. gadu, šim mērķim labi kalpos divi jauni instrumenti – budžeta instruments konverģencei un konkurētspējai un programma *InvestEU* ⁽²⁾ –, ja tos efektīvi kombinēs ar tradicionālajām ES budžeta resursu pārvaldības metodēm, piemēram, kohēzijas politiku.

3.10. 2008. gada ekonomikas krīze paralizēja eurozonas valstu ekonomiskās konverģences procesu. Kopumā atlabšana ir bijusi nevienmērīga: ir vērojamas atlabšanas pazīmes Centrāleiropā un Austrumeiropā, bet ne Eiropas dienvidos. Tajā pašā laikā vissekmīgākās Centrāleiropas, Austrumeiropas un Dienvidaustrumeiropas valstis ir apsteigušas vai gandrīz panākušas dažas no tradicionālajām ES ekonomikām, un gaidāms, ka nākamajos desmit gados šis process turpināsies. Tomēr konverģence ir jāpastiprina, jo starp dalībvalstīm joprojām pastāv ievērojamas atšķirības. Šajā saistībā EESK atbalsta ilgtspējīgu un iekļaujošu visas ES izaugsmi un sociālās un ekonomiskās nelīdzsvarotības samazināšanu dalībvalstīs un to starpā.

3.11. EESK stingri uzsver, ka dažādajiem ekonomikas politikas komponentiem jābūt līdzsvarā. Īpaši būtiski ir izmantot arī fiskālās politikas instrumentus, kā pēdējo gadu laikā ir aicinājusi ECB. ECB, visticamāk, turpinās piemērot uz izaugsmi orientētu, atbalstošu monetāro politiku, kuras mērķis ir ne tikai tuvināt reālo inflāciju inflācijas mērķim, bet arī saglabāt labvēlīgus izaugsmes apstākļus, vienlaikus nodrošinot finanšu stabilitāti. EESK arī iesaka nostiprināt ECB kā pēdējās instances aizdevēja lomu.

3.12. Iepriekšējā periodā uzlabotā fiskālā disciplīna ļauj tuvākajā nākotnē piemērot piesardzīgi agresīvu fiskālo politiku, vienlaikus neaizmirstot arī reālās ekonomikas palēnināšanās ietekmi turpmākajos gados. Tagad paveras plašas iespējas ne tikai veikt ieguldījumus, bet arī jūtami stiprināt struktūrpolitikas īstenošanu, lai palielinātu ekonomikas potenciālu un novērstu atlikušo nelīdzsvarotību un tirgus nepilnību izpausmes, vienlaikus nodrošinot taisnīgus darba apstākļus un sociālo aizsardzību. Tas nozīmē, piemēram, atbalstīt efektīvu iestāžu darbību, neatkarīgu un efektīvu tiesu sistēmu, kvalitatīvu publisko pārvaldi, stabilus pamatnosacījumus korupcijas apkarošanai, efektīvas nodokļu sistēmas, labas izglītības sistēmas, tirgum atbilstošus instrumentus uzņēmējdarbības veicināšanai, augstus nodrošinājuma standartus bezdarba gadījumā, kā arī stiprināt sociālā dialoga mehānismus, tostarp kopīgumu slēgšanas sarunas.

3.13. EESK uzskata, ka ir pamats turpināt pārdomas par nodokļu sistēmas pašreizējo parametru atbilstību un ilgtspēju. Eurozonai ir raksturīgs salīdzinoši liels nodokļu slogs, kas sliecas uz darbaspēka aplikšanu ar nodokļiem. Savukārt vides un īpašuma nodokļi kopumā veido ļoti nelielu daļu no kopējiem nodokļiem. Tāpēc EESK norāda, ka ir jāievieš tādi nodokļu veidi, kas atvieglo darbspēka nodokļu slogu un palielinātu to, piemēram, par finanšu spekulācijām. Komiteja iesaka ieviest taisnīgu nodokļu režīmu, it īpaši attiecībā uz jauniem digitālās ekonomikas veidiem, kuros kapitāls tiek vairāk koncentrēts uz vērtības iegūšanu, nevis preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu. Nākotnē vides nodokļi varētu būt svarīgs instruments, ar ko veicināt patērētāju un ražotāju “zaļāku” rīcību, būtiski neietekmējot ekonomikas izaugsmes nosacījumus. Vienlaikus EESK norāda, ka nodokļu sistēmu iespējamās izmaiņas nedrīkst vēl vairāk saasināt jau tāpat ļoti nelīdzsvaroto ienākumu un bagātības sadalījumu. EESK aicina turpināt un pastiprināt centienus cīņā pret krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu (agresīva nodokļu plānošana), lai uzlabotu nodokļu sistēmas efektivitāti. EESK piekrīt Eiropas Komisijai, ka, izstrādājot nodokļu politiku, kas palīdzētu radīt taisnīgus apstākļus vienotajā tirgū, ir vajadzīga ciešāka dalībvalstu koordinācija un sadarbība. EESK atbalsta arī Eiropas Komisijas centienus un apspriedes, kuru mērķis ir panākt vienošanos par kopējo konsolidēto uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi (KKUINB), kā arī vienošanos par peļņas sadales pārskatīšanu starp valstīm. Kā teikts iepriekšējā atzinumā ⁽³⁾ un atkārtoti minēts EESK publikācijā “Nodokļu politika: organizētas pilsoniskās sabiedrības viedoklis”, EESK norāda, ka nodokļu politikai kopumā un jo īpaši cīņai pret krāpšanu nodokļu jomā arī turpmāk jābūt nākamās Eiropas Komisijas prioritātei. Šajā saistībā EESK atbalsta debates par pakāpenisku pāreju uz balsošanu ar kvalificētu balsu vairākumu un uz parasto likumdošanas procedūru nodokļu jautājumos; vienlaikus tā atzīst, ka visām dalībvalstīm vienmēr ir jābūt pietiekamām iespējām piedalīties lēmumu pieņemšanas procesā.

⁽²⁾ Šiem jautājumiem EESK pievērsusies nesenos atzinumos OV C 47, 11.2.2020., 106. lpp., OV C 62, 15.2.2019., 131. lpp., OV C 282, 20.8.2019., 20. lpp.

⁽³⁾ OV C 353, 18.10.2019., 90. lpp.

3.14. EESK ir vairākkārt norādījusi, ka joprojām ir svarīgi attīstīt un uzlabot vienotā tirgus darbību, kā arī radīt un nodrošināt apstākļus godīgai konkurencei un kvalitatīvai uzņēmējdarbības videi. Šo problēmu var risināt ar darbībām un pasākumiem Eiropas pusgada procesā.

3.15. EESK labi apzinās, ka Eiropas ekonomikas milzīgās strukturālās problēmas neizbēgami rada sociālu ietekmi un sekas. Lai sekmīgi pārvarētu minētās problēmas, ir svarīgi garantēt un veicināt apstākļus jaunu profesionālo prasmju attīstībai, izveidot sistēmas, kā pāriet no vienas profesijas uz citu, un nodrošināt efektīvu un atbilstīgu sociālo aizsardzību. EESK uzskata, ka Eiropas sociālo tiesību pilārs ir šim nolūkam piemērota platforma, un piekrit tā noteikumu iekļaušanai ES tiesību aktos.

3.16. EESK vērs uzmanību uz neatbilstību starp ātrumu, ar kādu notiek inovācija finanšu nozarē, un to, cik ātri regulatīvās sistēmas spēj pielāgoties regulējuma un aizsardzības noteikumu veidā. Šķiet, ka tradicionālo kredītpakalpojumu nozare tiek ļoti labi aizsargāta ar aizvien stingrākiem noteikumiem, tomēr tie ir saistīti ar augstām atbilstības nodrošināšanas izmaksām, savukārt uzņēmējdarbības videi nereti būtu vajadzīgi elastīgāki un pieejamāki instrumenti. Šajā ziņā banku savienība un eurozona veido svarīgu ekosistēmu, no kuras tiek gaidīts, ka tās rīcībā būs efektīvākas regulatīvās sistēmas un noteikumi, ar kuriem veicināt ieguldījumus visā vienotajā tirgū un novērst šķēršļus, lai valstu robežas vairs tik spēcīgi neietekmētu finanšu tirgu un tā darbību.

3.17. EESK norāda, ka 21. gadsimta otrās desmitgades beigās joprojām nav pabeigts ne finanšu savienības (t. i., banku savienības un kapitāla tirgu savienības integrācijas), ne ekonomiskās un monetārās savienības izveides process. EESK atzinīgi vērtē progresu it īpaši ekonomiskās savienības jomā, kurā Eiropas pusgada instruments un tā pastāvīgā pilnveidošana neapšaubāmi ir izrādījušies lietderīgi. Vienlaikus komiteja ar bažām konstatē, ka monetārās savienības gadījumā (gan no to dalībvalstu perspektīvas, kuras vēl nav pievienojušās eurozonai, gan attiecībā uz progresu saistībā ar eurozonas ārējo pārstāvību un administrāciju) un finanšu savienības gadījumā pēdējos mēnešos nav panākts jūtams progress. EESK atzinīgi vērtē to, ka ir palielinājusies eurozonas finanšu sektora noturība un izturētspēja, un atbalsta atlikušo trūkumu mazināšanas pasākumus. Komiteja aicina nekavējoties ieviest Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu (ENAS) un atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas paziņojumu stiprināt Eiropas uzraudzības un regulējuma satvaru, tostarp pasākumus pret nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

3.18. Lai tiktu stiprināts arī EMS politiskais pilārs, EESK atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas nostāju attiecībā uz sociālo partneru iesaistīšanu reformās, kas skar nodarbinātības, sociālos un ekonomikas aspektus, un uzskata, ka tas ir svarīgi, lai stiprinātu līdzatbildību par reformām un atbalstu to īstenošanai. Tomēr sociālo partneru un visas pilsoniskās sabiedrības iesaiste pirmām kārtām ir svarīga tādēļ, lai nodrošinātu līdzsvaru starp EMS finanšu, ekonomikas, sociālo un politisko pilāru.

4. Īpašas piezīmes

4.1. EESK uzskata, ka “zaļās” dimensijas un tās sociālās ietekmes iekļaušana ekonomikas sistēmā un ekonomikas dalībnieku ikdienas uzvedībā, kā arī politikas veidotāju un īstenotāju rīcībā ir neizbēgama.

4.2. Eiropas zaļā kursa saturs ir cieši jāsaista ar sociālo dimensiju. Mums ir jārisina gan klimata pārmaiņu problēma, gan jāveicina iekļaujoša izaugsme, jāuzlabo ekonomikas pielāgošanās spēja, jāmazina nevienlīdzība, jāpanāk taisnīgi darba apstākļi visiem darba ņēmējiem, jāuzlabo darba ņēmēju izglītības un apmācības sistēmas un jāpievēršas ar nabadzību un sociālo atstumtību saistītām problēmām. EESK atzinīgi vērtē Eiropas sociālo tiesību pilāra un IAM iekļaušanu Eiropas pusgada procesā. Tomēr jāturpina šo centienu formalizēšana.

4.3. EESK ar lielu interesi pieņem zināšanai priekšlikumu ieviest Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plānu un Taisnīgas pārkārtošanās fondu, atzinīgi vērtē ar tiem saistīto mērķu noteikšanu un šajā saistībā ierosinātos pasākumus, piemēram, ES budžetā palielināt izdevumus klimata un vides iniciatīvām. Tomēr komiteja piebilst, ka ar Ilgtspējīgas Eiropas investīciju plānu vien nepietiks. Paredzēts, ka plāna neto ieguldījumi būs aptuveni 100 miljardi EUR gadā, taču Eiropas Komisijas aplēses liecina, ka 2030. gadam izvīzīto ES klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanai gadā būs vajadzīgi aptuveni 260 miljardi EUR papildu ieguldījumu. Nemot vērā iepriekš minēto, būtu jāstiprina galvenokārt Taisnīgas pārkārtošanās fonds, kas ir visa Taisnīgas pārkārtošanās mehānisma kodols. Gaidāmajos EESK atzinumos par šīm iniciatīvām tiks sniegts detalizētāks novērtējums.

4.4. EESK ierosina, ka Eiropas zaļais kurss būtu jāuzskata par platformu, kas veicina kopīgu Eiropas pievienoto vērtību, kopīgas vajadzības un intereses, kā arī kopīgus ieguldījumus, no kā labumu gūs visa ES un eurozona, nevis tikai atsevišķi dalībnieki.

4.5. Lai Eiropas zaļā kursa īstenošana būtu sekmīga, ir ļoti svarīgi visā Eiropas Savienībā un eurozonā piemērot līdzsvarotu pieeju. EESK uzskata, ka šis parametrs ir būtisks, lai nodrošinātu labvēlīgus apstākļus pastāvīgai konverģencei un makroekonomikas stabilitātei.

4.6. EESK apzinās, ka fiskālajai ilgtspējai svarīga ir piesardzīga un procesuāli nevainojama valstu fiskālo mehānismu darbība. Ieņēmumu pusē tā varētu ietvert, piemēram, nodokļu sistēmu taisnīgumu un pārredzamību un nodokļu saistību izpildi, bet izdevumu pusē – izstrādāt pienācīgus noteikumus par publisko iepirkumu un piemērot kritērijus, ar kuriem nosaka un mēra publisko izdevumu efektivitāti un kvalitāti.

4.7. EESK iesaka, ka, lai uzlabotu vienotā tirgus darbību un tā saikni ar Eiropas pusgadu, mērķtiecīgi koncentrējoties uz konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, kā arī atbilstību ES budžetam un no ieteikumiem izrietošo saistību stingru ievērošanu, sistemātiski jāizvērtē ieguvumi no šīm darbībām – vai tiek radītas fiskālās spējas, palielināta Eiropas konkurētspēja kopumā un uzlabota vides un sociālā ilgtspēja.

4.8. Mūsu interešu lokā jābūt ne tikai valsts parādam, bet arī sabiedrības labklājības aizsardzībai. Ievērojami resursi ir vajadzīgi ne tikai klimata pārmaiņu problēmas risināšanai. Pēc publisko ieguldījumu apjoma stagnācijas ir svarīgi palielināt ieguldījumus publiskajā infrastruktūrā (piemēram, digitalizācijas jomā), kas ne tikai sekmēs ekonomikas izaugsmi īstermiņā, bet arī nodrošinās ražošanas jaudu turpmākai labklājībai un konkurētspējai ilgākā termiņā. Pēc Eiropas Komisijas ieskatiem, fiskālajai politikai ir jāveido savstarpēja papildināmība ar ECB nostāju monetārās politikas jomā. Fiskālās politikas “zelta likums” attiecībā uz publiskajiem ieguldījumiem, ievērojot fiskālo disciplīnu, varētu rosināt un stimulēt publisko ieguldījumu pieaugumu šim nolūkam.

4.9. Lai uzlabotu eurozonas elastīgumu un noturību pret ekonomikas satricinājumiem, būtu jāievieš instruments, kas palīdzētu dalībvalstīm tikt galā ar šādu satricinājumu sekām un preventīvi tās vēl labāk sagatavotu šādu satricinājumu izturēšanai. Tādēļ EESK atzinīgi vērtē gan ierosināto budžeta instrumentu konverģencei un konkurētspējai (BIKK) (*), gan vienošanos par Eiropas finanšu stabilizācijas mehānisma (ESM) lomas palielināšanu. Vienlaikus EESK brīdina par risku izjaukt līdzsvaru starp galvenajiem pilāriem (sk. iepriekš), uz kuriem balstās EMS. Attiecībā uz stabilizācijas instrumentu pārvaldību EESK atbalsta to demokratizāciju, proti, EMS politiskajā pilārā vairāk iesaistīt Eiropas Parlamentu un sociālos partnerus, vienlaikus ievērojot Eiropas sociālo tiesību pilāra un IAM principus.

Briselē, 2020. gada 19. februārī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Luca JAHIER*

(*) Sk. EESK atzinumu OV C 47, 11.2.2020., 106. lpp.

PIELIKUMS

Šis specializētās nodaļas atzinuma punkts tika grozīts, lai atspoguļotu pilnsapulces apstiprināto grozījumu, taču sākotnējais formulējums saņēma vairāk nekā vienu ceturto daļu nodoto balsu (Reglamenta 59. panta 4. punkts):

3.13. EESK uzskata, ka ir pamats turpināt pārdomas par nodokļu sistēmas pašreizējo parametru atbilstību un ilgtspēju. Eurozonai ir raksturīgs salīdzinoši liels nodokļu slogs, kas sliecas uz darbaspēka aplikšanu ar nodokļiem. Savukārt vides un īpašuma nodokļi kopumā veido ļoti nelielu daļu no kopējiem nodokļiem. Tāpēc EESK norāda, ka ir jāievieš tādi nodokļu veidi, kas atvieglotu darbaspēka nodokļu slogu un palielinātu to, piemēram, par finanšu spekulācijām. Komiteja iesaka ieviest taisnīgu nodokļu režīmu, it īpaši attiecībā uz jauniem digitālās ekonomikas veidiem, kuros kapitāls tiek vairāk koncentrēts uz vērtības iegūšanu, nevis preču ražošanu un pakalpojumu sniegšanu. Nākotnē vides nodokļi varētu būt svarīgs instruments, ar ko veicināt patērētāju un ražotāju "zaļāku" rīcību, būtiski neietekmējot ekonomikas izaugsmes nosacījumus. Vienlaikus EESK norāda, ka nodokļu sistēmu iespējamās izmaiņas nedrīkst vēl vairāk saasināt jau tāpat ļoti nelīdzsvaroto ienākumu un bagātības sadalījumu. EESK aicina turpināt un pastiprināt centienus cīņā pret krāpšanu nodokļu jomā, izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu (agresīva nodokļu plānošana), lai uzlabotu nodokļu sistēmas efektivitāti. EESK piekrīt Eiropas Komisijai, ka, izstrādājot nodokļu politiku, kas palīdzētu radīt taisnīgus apstākļus vienotajā tirgū, ir vajadzīga ciešāka dalībvalstu koordinācija un sadarbība. EESK atbalsta arī Eiropas Komisijas centienus un apspriedes, kuru mērķis ir panākt vienošanos par kopējo konsolidēto uzņēmumu ienākuma nodokļa bāzi (KKUINB), kā arī vienošanos par peļņas sadales pārskatīšanu starp valstīm. EESK, atbalstot Komisijas priekšlikumu par kvalificēta vairākuma balsojumu, uzskata, ka ir svarīgi to īstenot pakāpeniski un panākt plašu vienprātību par tā piemērošanas nosacījumiem.

Balsošanas rezultāts:

Par: 80

Pret: 48

Atturas: 21